

Οικουμενικός Πατριάρχης: “Η Εκκλησία αναδεικνύει την Αλήθειάν της όταν στηρίζη τα δικαιώματα του ανθρώπου και όχι όταν συμπλέη με εθνικιστικά ιδεολογήματα”

[Πατριαρχεία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

Στις αξίες της θρησκευτικής ελευθερίας, της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, που αποτελούν το κεντρικό θέμα του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου των Αρχόντων του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αναφέρθηκε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, σε μαγνητοσκοπημένο μήνυμά του, κατά την έναρξη των εργασιών του, στην Στοά του Αττάλου, στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας, τη Δευτέρα, 27 Μαΐου 2024.

“Το τρίπτυχον της θεματικής του Συνεδρίου παραπέμπει εις τα αξιακά και κανονιστικά θεμέλια της ανοικτής κοινωνίας, της δημοκρατίας του κράτους

δικαίου και του κοινωνικού κράτους, εις τον πυρήνα του συγχρόνου πολιτικού πολιτισμού, με άξονα τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οποία λειτουργούν ως βαρόμετρον διά τας απειλάς κατά της ανθρωπίνης αξιοπρεπείας και διά τας θετικές προοπτικές του εμπράκτου και καθολικού σεβασμού της. Η δε εστίασις εις το ανθρώπινον δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας κατονομάζει την διάστασιν του Υπερβατικού, άνευ της οποίας είναι αδύνατον να θεμελιωθή ο απόλυτος σεβασμός προς το ανθρώπινον πρόσωπον”, επεσήμανε ο Παναγιώτατος, εκφράζοντας την ευαρέσκειά του προς τους διοργανωτές του Συνεδρίου.

Στη συνέχεια τόνισε:

“Η Οικουμενική Διακήρυξις των δικαιωμάτων του ανθρώπου (10 Δεκεμβρίου 1948) αποτελεί «το πιθανότατα πιο γνωστό νομικό κείμενο στον σύγχρονο κόσμο», ένα «μανιφέστο ανθρωπισμού», που ανεδύθη μέσα από την μεγαλυτέραν ανθρωπιστικήν καταστροφήν εις την ιστορίαν της ανθρωπότητας. Και σήμερον, 75 και πλέον έτη μετά την πανηγυρικήν Οικουμενικήν Διακήρυξίν των υπό των Ηνωμένων Εθνών, εις το Προοίμιον της οποίας χαρακτηρίζονται ως «το κοινό ιδανικό, στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη», τα δικαιώματα του ανθρώπου παραμένουν εις το κέντρον της πολιτικής επικαιρότητος ως σύμβολον δι’ ένα παγκόσμιον πολιτισμόν τεθεμελιωμένον επί του απολύτου σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρεπείας.

Βεβαίως, είναι ακριβώς αυτή η οικουμενική αξίωσις των που αμφισβητείται εντόνως εις την εποχήν μας, κυρίως εκ μέρους των μη δυτικών λαών και πολιτισμών και των μη χριστιανικών θρησκειών. Τα δικαιώματα του ανθρώπου, με περισσήν ευκολίαν, χαρακτηρίζονται ως μία «αμιγώς δυτική ιδέα περί δικαίου», ακόμη και ως «δούρειος ίππος της Δύσης» διά πολιτισμικήν επιβολήν επί του λοιπού κόσμου. Και ευρύτερον, όμως, παρά τας επιμέρους προόδους που έχουν συντελεσθή εις το πεδίον της συνταγματικής κατοχυρώσεως και της διεθνούς προστασίας των, τα δικαιώματα του ανθρώπου παραβιάζονται βάνανυσα και χρησιμοποιούνται ως πρόφασις και ως ανθρωπιστικός μανδύας διά παρεμβάσεις εις το εσωτερικόν άλλων κρατών. Καίριον πρόβλημα αποτελεί επίσης η αλόγιστος διεύρυνσις του περιεχομένου των, ώστε και ιδιωτικάί επιθυμιαί και επιλογαί να βαπτίζωνται «ανθρώπινο δικαίωμα». Διά τον λόγον αυτόν, και εις το μέλλον, τα δικαιώματα του ανθρώπου θα παραμείνουν χρέος, ζητούμενον και όχι εξασφαλισμένη πραγματικότητα.

Πολλά διά την οικουμενικήν πορείαν των φαίνεται ότι εξαρτώνται από την στάσιν των θρησκειών απέναντί των, από την υιοθέτησιν των ανθρωπιστικών αιτημάτων των εκ μέρους των θρησκειών, από την συστράτευσιν των θρησκειών εις τον αγώνα διά τον σεβασμόν των. Και διά το θέμα των δικαιωμάτων του ανθρώπου ισχύει ότι, οιαδήποτε ανάλυσις της συγχρόνου καταστάσεως, η οποία δεν αναφέρεται και εις τον ρόλον της θρησκείας, είναι ελλιπής.

Ίσως τα δικαιώματα του ανθρώπου να είναι «το πιο αμείλικτο ερώτημα που τέθηκε ποτέ στις θρησκείες». Είναι το ερώτημα περί της στάσεώς των απέναντι εις τον ανθρωπισμόν, την ελευθερίαν, την ανοικτήν κοινωνίαν, τον πλουραλισμόν, απέναντι εις τας ιδικάς των ανθρωπιστικάς παραδοχάς, εν ερώτημα το οποίον δεν επιτρέπει υπεκφυγάς. Το διακύβευμα εις την συνάντησιν των θρησκειών με τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι η αποδοχή ή μη της οικουμενικής εμβελείας των. Αι θρησκείαι οφείλουν να κατανοήσουν ότι η Οικουμενική Διακήρυξις των δικαιωμάτων του ανθρώπου αποτελεί κτήμα ολοκλήρου της ανθρωπότητος. Ευστόχως έχει γραφή, ότι «όποιος δεν αφήνει την οικουμενικότητα των δικαιωμάτων του ανθρώπου να κρίνη πρώτα τον ίδιο, δεν έχει κατανοήσει τίποτε από αυτήν».

Ακολουθως, ο Παναγιώτατος, επισήμανε ότι στον χώρο της Ορθοδοξίας δεν υπάρχει ενιαία στάση απέναντι στα δικαιώματα του ανθρώπου. Και πρόσθεσε:

“Μπορεί να λεχθή ότι κυριαρχεί μία «αμυντική» τοποθέτησις απέναντι εις αυτά, μία υποψία ότι αποτελούν απειλήν διά τας κοινοτικές παραδόσεις μας. Είναι βέβαιον ότι μία συνολικώς απορριπτική στάσις της Ορθοδόξου Εκκλησίας απέναντι εις τα δικαιώματα του ανθρώπου και η θεώρησις των ως αμέσου απειλής διά την ταυτότητά μας εκπηγάζει από παρανόησιν τόσον των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όσον και του Ορθοδόξου ήθους. Οφείλομεν να κατανοήσωμεν οριστικώς, ότι εάν απορρίπτωμεν συλλήβδην τα δικαιώματα του ανθρώπου, απαρνούμεθα εν σημαντικόν τμήμα της ιδικής μας ανθρωπιστικής παραδόσεως. Προφανέστατα, η Εκκλησία αναδεικνύει την Αλήθειάν της όταν στηρίζη τα δικαιώματα του ανθρώπου και όχι όταν συμπλέη με εθνικιστικά ιδεολογήματα.

Η Ορθοδοξία καλείται σήμερον να λειτουργήση ως θετική πρόκλησις εις τον σύγχρονον κόσμον, ως μία θεοκίνητος προοπτική ζωής και ελευθερίας εις μίαν εποχήν επαναπροσδιορισμού της ιεραρχήσεως των αξιών, τοποθετώντας εις την κορυφήν της αξιολογικής κλίμακος την ιερότητα του ανθρωπίνου προσώπου και την ακεραιότητα της δημιουργίας.”

Σε άλλο σημείο της ομιλίας του, ο Παναγιώτατος, τόνισε ότι η Ορθοδοξία διαθέτει μία πλούσια παράδοση, μεγάλα πνευματικά αποθέματα, τα οποία πρέπει να αξιοποιηθούν στη συνάντηση με τα δικαιώματα του ανθρώπου. Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στο δικαίωμα και στην προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας, υπενθυμίζοντας το άρθρο 18 της Οικουμενικής Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και τη σχετική μνεία που εμπεριέχεται στην Εγκύκλιο της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη, το 2016.

“Το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας ανοίγει νέας θετικές προοπτικές εις τας θρησκείας, ενώ απαιτεί από αυτές περισσότερον από την ανοχήν του διαφορετικού, η οποία, ούτως ή άλλως, δεν είναι άγνωστος εις αυτάς. Η αναγνώρισις του «δικαιώματος στη διαφορά» αποτελεί σπουδαίαν κατάκτησιν εις την ιστορίαν του πολιτισμού. Η διαφορετικότης όμως δεν είναι δυνατόν να συγκαλύψη τας υπάρχουσας κοινάς αξίας. Πανανθρώπιναι αξίαι ανήκουν εις το αξιακόν δυναμικόν των μεγάλων θρησκειών, το οποίον πρέπει να αναδεικνύεται. Αι θρησκείαι καλούνται να αναγνωρίσουν την Οικουμενικήν Διακήρυξιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου εις το σύνολόν της. Τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αδιαίρετα. Δεν είναι δυνατόν να γίνεται επιλεκτική επίκλησις και χρήσις των.”

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του, ο Πατριάρχης, σημείωσε ανάμεσα σε άλλα:

“Πέραν πάσης αμφιβολίας, τα δικαιώματα του ανθρώπου αποτελούν μίαν πολύ σημαντικήν πολιτικήν κατάκτησιν, η οποία ωδήγησεν εις ένα ανθρωπινότερον κόσμον. Ουδεμία συζήτησις περί των κανονιστικών θεμελίων της παγκοσμίου κοινωνίας δύναται να αγνοήση τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα οποία αποτελούν σήμερον λάβαρον της ανοικτής κοινωνίας και σύμβολον των αγώνων και των ελπίδων δι’ ένα δικαιότερον κόσμον. Είναι βέβαιον, ότι θα παραμείνουν και εις το μέλλον εν εκ των μεγάλων θεμάτων διά την ανθρωπότητα, μία διαχρονική έκφρασις του ανθρωπισμού.

Επαναλαμβάνομεν ότι η πορεία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εξαρτάται από την στάσιν των μεγάλων θρησκειών απέναντί των. Επίσης, φρονούμεν ότι η πρόοδος εις την εφαρμογήν των διέρχεται από την αναγνώρισιν, την ορθήν κατανόησιν και την εφαρμογήν του δικαιώματος της ελευθερίας της θρησκείας. Η υποχώρησις του θρησκευτικού προσανατολισμού της ζωής εις τον Δυτικόν κόσμον, παρά τα περί του αντιθέτου θρυλούμενα, όχι μόνον δεν προωθεί τους στόχους των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά επηρεάζει αρνητικώς τον σεβασμόν των. Έχει προσφυώς γραφή, ότι «ομού μετά της λήθης ή της απωλείας της διαστάσεως του μυστηρίου της θρησκείας, εξαφανίζεται και η αίσθησις διά το απαραβίαστον της

ανθρωπίνης αξιοπρεπείας». Εν τη εννοία ταύτη, θεωρούμεν αναγκαίον τον διαθρησκευτικόν διάλογον περί των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ο οποίος απελευθερώνει τας θρησκείας από την εσωστρέφειαν, που πάντοτε τροφοδοτεί τον φονταμενταλισμόν. Εις τον διάλογον αυτόν κάθε θρησκεία καλείται να αναπτύσση την σημασίαν των ιδικών της αρχών διά την εποχήν μας, διά τα μεγάλα θέματα και τας προκλήσεις των καιρών, διά την δικαιοσύνην και την ειρήνην, και να συμβάλλη εις την διαμόρφωσιν κοινών δράσεων.”

Κατά την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου, χαιρετισμό απηύθυναν ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος, ο Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Αμερικής κ. Ελπιδοφόρος, εκπρόσωπος του Παναγιωτάτου, ο Εντιμ. Δήμαρχος Αθηναίων κ. Χάρης Δούκας, και οι Εντιμολ. κύριοι Αντώνιος Λυμπεράκης, Άρχων Μ. Ακτουάριος και Διοικητής του Τάγματος του Αγίου Ανδρέου των Αρχόντων των ΗΠΑ, και Αθανάσιος Μαρτίνος, Άρχων Έξαρχος και Πρόεδρος της Αδελφότητος Οφφικιαλίων “Παναγία Παμμακάριστος”. Κεντρικός ομιλητής ήταν ο Εκπρόσωπος του Εξοχ. Πρωθυπουργού της Ελλάδος, Εντιμ. κ. Ιωάννης Χρυσουλάκης, Γενικός Γραμματέας Αποδήμου Ελληνισμού και Δημόσιας Διπλωματίας.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ:

[Συνεχίζονται για δεύτερη ημέρα οι εργασίες του Συνεδρίου των Αρχόντων στην Αθήνα](#)

[Ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη στην έναρξη του Συνεδρίου των Αρχόντων](#)

[Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος: Στην εποχή μας πολλοί σφετερίζονται κοινές αξίες της ανθρωπότητας](#)